

In memoriam: gozdar in fitocenolog Lojze Marinček (23. 4. 1932 – 8. 4. 2023)

Lojze Marinček je bil po osnovni izobrazbi diplomirani gozdarski inženir, po poklicu pa predvsem fitocenolog. Na tem področju je bil dejaven že kot študent pri kartiranju gozdne vegetacije v Zgornji Savski dolini pod vodstvom Vlada Tregubova. Po diplomi (leta 1959) je bil najprej zaposlen na Biroju za gozdarsko načrtovanje (ki ga je takrat vodil Živko Košir) in pozneje, še pred doktoratom (opravi ga je v Beogradu, leta 1976), na Biološkem inštitutu pri SAZU (pozneje ZRC SAZU). Obsežnejši pregled njegovega strokovnega in znanstvenega delovanja je zbran v Marinčkovem zborniku, ki je izšel kot prva številka prvega letnika revije Hacquetia (Čarni, 2002). Uveljavil se je predvsem kot raziskovalec bukovih, jelovo-bukovih in belogabrovo-hrastovih združb ter združb plemenitih listavcev. Sam ali s sodelavci

Slika 1: Lojze Marinček v pragozdu Krokra (foto: B. Vreš)

je proučil tako bukovja na silikatni podlagi kot bukovja na karbonatnih in mešanih kamninah od gričevnatega do podvisokogorskega pasu ter združbe belega gabra v večini fitogeografskih območij Slovenije. Po pregledu vegetacijskih enot v Sloveniji (Šilc in Čarni, 2012) je naveden kot prvi avtor dveh vegetacijskih zvez (*Aremonio-Fagion*, zveza bukovih gozdov Jugovzhodnih Alp in severnega dela Dinarskega gorstva na karbonatni in mešani karbonatno-silikatni podlagi in *Erythronio-Carpinion*, zveza belogabrovih oz. gabrovo-hrastovih gozdov istega geografskega območja). Bil je odličen in izkušen terenski delavec, ki je vodil ali sodeloval pri kartiranju gozdnih združb, pripravi fitocenoloških poročil in kart ter njihovih tolmačev. Poznavanje in razumevanje gozdnih sukcesij mu je omogočalo sodelovanje pri biotehniških delih pri ozelenjevanju cestnih brežin in erozijskih območij. Njegovo bibliografijo do leta 2000 sta objavila Čarni in Šuštar (2002). Po tem letu je skupaj s sodelavci objavil še več kot deset tehničnih znanstvenih člankov ali monografij. Ko smo pripravljali monografijo o gozdnih rastiščnih tipih v Sloveniji (Bončina in sod., 2021), smo pri njej upoštevali več kot 40 njegovih objav. Med gozdarji je bila najbrž najbolj odmevna in znana njegova knjiga *Bukovi gozdovi na Slovenskem* (1987), pri kateri so mu pomagali tudi nekateri tedaj zelo dejavni gozdarji, poznavalci gozdnih sestojev in rastišč iz različnih delov Slovenije: Franjo Kordiš, Jože Papež, Anton Prelesnik, Mitja Cimperšek in drugi. Knjigo še zdaj lahko priporočamo kot nazoren in razumljiv opis naših bukovih gozdov v povezavi z njihovimi rastišči.

Lojzeta Marinčka sem spoznal v prvih letih službovanja na Soškem gozdnem gospodarstvu v Tolminu. Prof. Dušan Robič me je v drugem letniku študija navdušil za fitocenologijo in z njim sem ostal povezan tudi po diplomi. Nekaj praktičnih izkušenj pri kartiranju gozdne vegetacije so mi dali sodelavci Biroja za gozdarsko načrtovanje, Lojze Čampa, Lojze Žgajnar, Evgenij Azarov in Mihej Urbančič. Moje zanimanje za to področje sta spodbujala takratna sodelavca Jože

Gozdarstvo v času in prostoru

Papež in Iztok Mlekuž, dopuščal ga je tudi moj takratni predstojnik Vitomir Mikuletič. Spominjam se srečanja v Gradnem v Brdih pri znanem briškem razumniku in kmetu Brunu Podveršiču, kamor me je pripeljal Jože Papež in kjer sta bila tudi Lojze Marinček in njegov dobri prijatelj prof. Livio Poldini iz Trsta. Možno je se odlično razumeli in se brez težav sporazumevali (v nemščini in italijanščini). Sam sem jih zgolj poslušal in občudoval. Ko mi je uspelo, predvsem po zaslugi razumevanja takratnega vodstva SGG Tolmin in naklonjenosti takratnega direktorju ZRC SAZU Mitje Zupančiča, priti kot mladi raziskovalec na njihov Biološki inštitut, sem postal Lojzetov terenski spremljevalec, on pa moj učitelj in somentor (ob Mitji Zupančiču). To je bila zame nedvomno dobra šola, saj je imel Lojze odličen občutek za gozdne tipe, znal je hitro opaziti razlike na terenu, izbirati primerne popisne ploskve. Zame so bili še posebno dragoceni najini skupni tereni, kjer sem mu pomagal pri popisovanju zdruzb plemenitih

listavcev. Bil je odprt človek, priljuden in zelo zgovoren. Kakšne strogosti ali prepričanosti v svoj prav (kar sem občasno, morda zmotno, začutil pri Živku Koširju) pri njem ni bilo, svoje znanje je rad razdajal. Zelo dobro je ocenil tudi moje slabosti, da nisem preveč nadarjen za znanstveno delo in da bom s svojim slabim spominom in slabim znanjem tujih jezikov, če bom ostal raziskovalec, vedno na meji svojih umskih sposobnosti. Po drugi strani pa sem bil kot tolminski Rovtar tudi precej trmast in svojeglav in se nisem vedno strinjal z njim ter mu, ker je bil dovolj razumevajoč, to včasih tudi upal povedati. Lojze je imel navado, da mi je veliko pripovedoval o drugih fitocenologih, botanikih, najinih sodelavcih, tudi stvari, ki jih niso prikazovale vedno v dobri luči. Moje stališče je bilo in je še, da druge sodim na podlagi lastnih izkušenj z njimi in ne na podlagi tistega, kar mi drugi povedo o njih. Mogoče je Lojze svoje pravo mnenje o meni povedal komu drugemu in bilo je verjetno kritično. Kakorkoli, najini nesporazumi,

Slika 2: Lojze Marinček in Tomaž Hartman v pragozdu Krokari (foto: A. Marinšek)

strokovno prepričevanje drug drugega, so bili le občasni, vedno sva jih zgladila in v marsičem mu moram biti zelo hvaležen. Skupaj sva kartirala v Logarski dolini in po njegovi zaslugi sem vsaj malo spoznal to lepo dolino. Za konec terena sva se povzpela celo na Ojstrico; on 35 let starejši od mene, še vedno dober hodec. Peljal me je v zame še vedno skrivnostno Loško dolino, kjer sva popisovala drugotne cerove gozdove. V Kamniški Bistrici, kjer je opravljal meritve v dolinskih sestojih belega gabra in plemenitih listavcev, sem prvič videl virginjisko mladomesečino (*Botrychium virginianum*), s katero sem se pozneje srečeval v Zgornjem Posočju. V pragozdu Šumik na Pohorju, tam sva bila najbrž zadnjič na skupnem terenu, sem dobil občutek za popisovanje gozdov na skrajnih rastiščih, podornih skalah, kar me je kasneje zelo pritegnilo.

Po svoji usmerjenosti sem se od njega le precej razlikoval. Zanimali sta me tudi floristika in fitogeografija, v čemer sem bil podoben Mitji Zupan-

čiču. Navezal sem se na prof. Ernesta Mayerja (z Lojzetom si nista bila preveč naklonjena). S svojim fitocenološko-florističnim pristopom mi je bil zelo blizu Marko Accetto (že moj profesor na študiju gozdarstva, potem tudi moj sodelavec na inštitutu). V načinu raziskovalnega dela sva si bila prav z Markom najbolj podobna (čeprav je bil on veliko bolj poglobljen in natančen kot jaz). Lojze bi rekel, drobnjakarja, ki ne znata skupaj spraviti pametne sinteze.

V obdobju, ko se na našem inštitutu nismo prav dobro razumeli med seboj, sem, ne toliko po razumskem premisleku, bolj spontano, kar sta mi narekovala srce in izkušnja z drugimi sodelavci, potegnil na drugo stran kot Lojze. Še vedno pa sva se pogovarjala, nikakor si nisva bila sovražnika. Spomnim se, ko me je že kot minister za znanost obiskal v Tolminu in me poskušal prepričati, da bi se kot član ali takrat celo predsednik znanstvenega sveta odločal tako, kot je bilo po njegovem mnenju takrat najbolj prav za naš inštitut. Ostal sem pri

Slika 3: Valerija Babij in Lojze Marinček v pragozdu Krokar (foto: B. Vreš)

svojem, drugačnem mnenju. Ne trdim, da so bile moje takratne odločitve vedno prave in najbolj modre. Najbrž sem koga z njimi prizadel, kot sem čutil, da so nekatere moje sodelavce prizadela tudi nekatera takratna Lojzetova dejanja.

V kasnejših ostrih kritičnih odzivih Marka Accetta na Lojzetovo delo in delo njegove skupine pri kartiranju gozdnih združb v merilu 1: 50.000 se mi je zdela ostrina pretirana, ni bila na pravem mestu. Takrat se je verjetno njim godila krivica, saj so kljub pomanjkljivostim opravili dobro delo.

Tudi sam sem bil kot recenzent nekaterih Lojzetovih zadnjih objav (njihov soavtor je bil Andraž Čarni) razmeroma strog (morda preoster), ker sem imel že precej izkušenj z gozdnimi združbami, ki sta jih obdelovala.

Lani konec decembra sem mu napisal naslednje: »Šele zdaj, proti novemu letu, sem se spomnil, da ste letos spomladi praznovali častitih 90 let (sem malo pomešal vaše letnice s pokojnim Dušanom Robičem, toda on je bil rojen 1933 in vi ste leto starejši od njega in leto mlajši od Mitje Zupančiča). Iskrene čestitke za ta jubilej, saj vas je malo, ki ga dočakate. Med tistimi, ki ste me tako ali drugače učili fitocenologije, ste peti, poleg prof. Hübla, prof. Poldinija, Mitje Zupančiča in prof. Zukrigla. Zdaj, ko se sam staram in se bom letos upokojil, malo primerjam za nazaj in ugotavljam, da ste bili vi v mojih sedanjih letih še silno dejavni, upokojili ste se šele pri 70-tih letih, članke pa ste objavljali še pri 80-tih. Meni je že zdaj jasno, da sam niti približno ne bom zmogel kaj takega, čeprav mi gradiva in zamisli ne manjka, a moči ni več prave. Ko bi za nazaj vedel, kako se človek počuti pri teh zdajšnjih mojih letih, bi kakšno reč napisal drugače oziroma svoje takratne starejše kolege sodil in ocenjeval drugače kot sem jih – se ti vse to nekako povrne (nekoč ste me v zvezi s tem upravičeno okarali!).«

Lojzeta Marinčka vsekakor uvrščam ob bok svojih dragocenih učiteljev gozdne fitocenologije, Dušana Robiča, Mitje Zupančiča, Iva Puncerja in Marka Accetta ter med gozdarje – fitocenologe, ki so zgledno nadaljevali in vsak na svoj način nadgradili delo pionirjev: Gabrijela Tomažiča, Vlada Tregubova, Maksa Wraberja in Živka Koširja.

Literatura

- Bončina A., Rozman, A., Dakskobler I., Klopčič M., Babij V., Poljanec A. 2021. Gozdni rastiščni tipi Slovenije: vegetacijske, sestojne in upravljaljske značilnosti. Ljubljana, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire Biotehniške fakultete in Zavod za gozdove Slovenije: 575 pp.
- Čarni A. 2002. Dr. Lojze Marinček – sedemdesetletnik. *Hacquetia*, 1 (1) 7–10.
- Čarni A., Šuštar B. 2002. Strokovne in znanstvene objave dr. Lojzeta Marinčka. *Hacquetia*, 1 (1): 11–22.
- Marinček L. 1987. Bukovi gozdovi na Slovenskem. Ljubljana, Delavska enotnost: 153 pp.
- Šilc U., Čarni A. 2012. Conspectus of vegetation syntaxa in Slovenia. *Hacquetia*, 11 (1): 113–164.

Igor DAKSKOBLER